

Vuoden 2022 toinen osavuositarkastus 1.1.-31.8.2022

VD/11186/02.01.02.00/2022

RV/MR/PK/JT

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2022 toinen osavuositarkastus on laadittu tilanteen 31.8.2022 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Koronapandemia hidasti Vantaan väestönkasvua selvästi. Vuonna 2019 Vantaan väestön kasvoi 5 606 hengellä, kasvun ollessa vain 1 975 vuonna 2021. Vuoden 2022 aikana väestökasvussa ei olla päästy lähellekään koronaa edeltävää tasoa, mutta kasvu on kuitenkin ollut nopeampaa kuin vuonna 2021. Elokuuhun 2022 mennessä Vantaan väestö oli kasvanut vuoden 2022 aikana 1 993 henkeä. Huomattavaa on kuitenkin se, että heinäkuusta elokuuhun Vantaan väestö pieneni. Laskua oli melkein 300 henkeä.

Vantaan väestöä kasvattaa etenkin nettomaahanmuutto. Nettomaahanmuutto on ollut elokuuhun 2022 mennessä 1 919 henkeä. Samana aikana luontainen väestönlisäys on ollut 480 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto on kuitenkin pienentänyt Vantaan väestöä 538 hengellä. Kuntien välinen nettomuutto on painunut tappiolle koronakriisin alettua, mutta nettomuuttotappio on kuitenkin ollut pienenevässä koko ajan. Tosin elokuussa se näyttää taas kiihtyneen suhteessa alkuvuoteen.

Nopeimmin kasvava kaupunki alkuvuodesta 2022 on ollut Espoo. Se on myös Oulun lisäksi ainoa suuri kaupunki, joka saa väestökasvua niin kuntien välisestä nettomuutosta, luontaisesta väestönlisäyksestä kuin nettomaahanmuutostakin. Toiseksi nopein kasvaja on Helsinki, jonka väestönkasvu painottuu vahvasti nettomaahanmuuttoon. Vantaa on neljänneksi nopein kasvaja. Tampere kasvaa selvästi nopeammin etenkin kuntien välisen nettomuuton vauhdittamana.

Koronapandemian käynnistyttyä työttömyys lähti nopeaan kasvuun. Rajoitusten purkamisen jälkeen työttömyys parani nopeasti ja etenkin lomautettuja kutsuttiin töihin. Nopein työllisyyden elpyminen on nyt kuitenkin tasaantunut. Vuoden takaisesta tilanne on parantunut selvästi. Kun vuoden 2021 elokuussa työttömiä oli 17 443, oli määrä laskenut 13 648 työttömään vuoden 2022 elokuuhun mennessä. Koronaa edeltävään tasoon on vielä matkaa. Vuonna 2019 elokuussa työttömiä oli 10 186.

Työttömyyden kehityksessä huolestuttavana voidaan pitää pitkäaikaistyöttömyyden korkeaa tasoa. Koronakriisin alettua pitkäaikaistyöttömyys nousi nopeasti ja sen lasku alkoi myöhemmin kuin muun työttömyyden. Pitkäaikaistyöttömyyden lasku näyttää hidastuneen jälleen. Elokuussa 2022 Vantaalla oli 5 845 pitkäaikaistyötöntä, eli yli vuoden työttömänä ollutta henkilöä. Ennen koronakriisin puhkeamista pitkäaikaistyöttömien määrä oli noin 2 400.

Myös nuorisotyöttömyys nousi selvästi koronakriisin myötä. Tämä oli ennakoitavaa, koska koronarajoitukset kohdistuivat etenkin palvelualoihin, joilla työskentelee paljon nuoria. Nuorisotyöttömyys on ollut laskussa, mutta se ei ole saavuttanut vielä koronaa edeltävää tasoa. Vantaalla oli 1 472 alle 25-vuotiasta työtöntä elokuussa 2022. Nuorisotyöttömyydellä on selkeästi kausivaihtelua, se nousee aina kesäksi ja laskee syksyllä.

Työttömyys on kehittynyt jokseenkin samalla tavalla kuudessa suurimmassa kaupungissa. Kaikissa kuudessa suurimmassa kaupungissa näkyy koronan aiheuttama nopea nousu ja sitä seurannut lasku. Tampereella työttömyys nousi koronakeväällä kuuden suurimman kaupungin korkeimmaksi, mutta työttömyys myös laski nopeasti. Oulussa työttömyys lähti nousuun matalammalta tasolta, mutta on jäänyt korkeammalle tasolle kuin Tampereella. Vantaalla työllisyys on kehittynyt myönteisesti myös verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin. Pitkään korkein työttömyysaste vuorotteli Vantaan ja Turun välillä, mutta nyt Vantaan työttömyys on painunut myös Oulun työttömyyden alapuolelle. Vuoden 2022 elokuussa matalin työttömyys oli Espoossa 8,5 prosenttia ja korkein Turussa 12,1 prosenttia. Vantaan työttömyysprosentti oli 10,8 prosenttia.

Työllisyyden kehittymistä on tällä hetkellä vaikea ennustaa. Talous saattaa luisua taantumaan. Toistaiseksi työllisyys on kuitenkin kehittynyt myönteisesti ja avoimia työpaikkoja on edelleen runsaasti.

Alkuvuodesta Vantaalla myönnettiin selvästi vähemmän rakennuslupia kuin aikaisempina vuosina. Kesään mennessä rakennuslupien määrä oli kuitenkin noussut aikaisempien vuosien tasolle. Elokuuhun 2022 mennessä Vantaalla oli myönnetty 1 766 rakennuslupaa. Edellisen vuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1 806. Vantaalla on aloitettu elokuussa 2022 vähemmän asuntoja kuin edellisenä vuonna samaan aikaan. Yhteensä vuoden 2022 elokuuhun mennessä Vantaalla oli aloitettu 1 451 asunnon rakentaminen. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan mennessä Vantaalla oli aloitettu rakentaa 1 829 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrä on vuoden 2022 elokuuhun mennessä ollut pienempi kuin edellisenä kolmena vuotena vastaavana ajankohtana. Elokuuhun 2022 mennessä Vantaalle on valmistunut 1 520 asuntoa. Vuoden 2021 vastaavaan ajankohtaan mennessä asuntoja oli valmistunut 1 885.

Vuoden 2022 talouden ennustaminen vaikeutui Venäjän aloitettua hyökkäyssodan 24.2.2022 Ukrainassa. Ennen sodan alkua Suomen talous oli nopeasti toipumassa koronapandemian aiheuttamasta notkahduksesta.

Talousennusteiden lähtökohta on se, että talouskasvu jatkuu edelleen, mutta hidastuu selvästi. Vallitsevassa tilanteessa talouden kehitykseen liittyy kolme, toisiinsa liittyvää epävarmuustekijää. Inflaatio on noussut nopeasti Suomessa ja EU:ssa. Inflaation taustalla on monia tarjontaan liittyviä häiriöitä, joista osa syntyi jo koronakriisin takia. Venäjän hyökkäyssota laajensi ongelmia. Näistä merkittävin on energian hinta, kun fossiilisten polttoaineiden (kaasu, öljy ja kivihiili) saatavuus Venäjältä on häiriintynyt. Tämä uhkaa Eurooppaa ml. Suomea energiakriisillä tulevana talvena. Inflaatio on pakottanut Euroopan keskuspankin aloittamaan historiallisen nopeat koronnostot. Tämä on luonut uhan staglaatiosta, sillä koronnostoihin on lähdetty, vaikka Eurooppaa uhkaa taantuma.

Koronapandemia vaikutti voimakkaasti Vantaan työpaikkakehitykseen vuonna 2020, jolloin pandemian vaikutukset kohdistuivat voimakkaasti mm. lentoliikenteeseen ja siihen liittyviin toimintoihin. Toipuminen pandemian vaikutusten osalta on vielä kesken. Ukrainan sodan aiheuttaman pakotetilanteen vuoksi suomalaiset lentoyhtiöt eivät voi toistaiseksi lentää Venäjän ilmatilan kautta Aasiaan, joka heikentää mm. Finnairin toipumista epidemian vaikutuksista.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2022 verotilityksiä yhteensä 816,4 milj. euroa (2021: 778,4 milj. euroa), josta kunnallisveroja 665,3 milj. euroa (2021: 650,8 milj. euroa), yhteisöveroja 98,7 milj. euroa (2021: 87,3 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 52,5 milj. euroa (2021: 40,4 milj. euroa).

Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 3,2 prosenttia edellisvuotta enemmän, Vantaalla kasvua oli 2,2 prosenttia. Verovuoden 2022 kunnallisveron ennakoita kaupunki on saanut tammi-elokuussa yhteensä 571,3 milj. euroa, 2,6 prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2020 valmistuneen verotuksen, vuoden 2021 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 14 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa on oletettu. Talousarviota heikompaan ennusteeseen vaikuttaa ennakoitua suuremmat veronpalautukset vuoden 2021 verotusta koskien sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset yleiseen taloustilanteeseen. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan kasvua kertyvän 5,8 prosenttia. Verotuoton suurehkoa ennakoitua kasvua selittävät mm. vuoden 2021 verokertymää alentavien edellisten vuosien vero-oikaisujen pieneneminen sekä vuosien 2021–2022 palkkasumman kasvu. Vuoden 2021 verotus valmistuu loka-marraskuussa, mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2022 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 98,7 milj. euroa tammi-elokuussa, nousua 13,0 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 8,8 prosenttia. Kasvu on ollut vahvaa siitä huolimatta, että vuodelta 2022 on poistunut vuosina 2020–2021 koronatukena suunnattu määräaikainen 10 prosenttiyksikön korotus kuntaryhmän jako-osuuteen. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan ylittävän talousarvion noin 47 milj. eurolla. Vantaan erittäin positiivista yhteisöverokertymän arviota selittää verovuoden 2021 parantuneet maksuunpanoarviot sekä alkuvuoden 2022 ennakoitua suuremmat verotilitykset.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 108,3 milj. euroa vuonna 2022, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 6,3 milj. eurolla.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 39 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2022 annettua ennakkotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 167,7 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 95,1 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 23,9 milj. euroa vuonna 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 286,7 milj. euroa, 4,7 milj. euroa yli talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen toimintatuottoja on kertynyt 327,8 milj. euroa, toimintakuluja -1 205,0 milj. euroa ja toimintakatteeksi on muodostunut -877,2 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 69-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 64-prosenttisesti talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 517,8 milj. euroon ja toimintakulut -1 913,7 milj. euroon. Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan ylittämään talousarvion noin 42,8 milj. eurolla. Valtioneuvosto on antanut luonnoksen asetuksesta covid-19-epidemiasta aiheutuvien lisäkustannusten kompensoimisesta kunnille ja asetuksen mukaan Vantaan kaupunki saisi koronakorvauksia vain 13,5 milj. euroa eli huomattavasti vähemmän kuin arvioidut koronamenot (28,2 milj. euroa) ovat. Vantaan

kaupunki on antanut asetusluonnoksesta lausunnon 5.9.2022, jossa vaaditaan menojen täysimääräistä korvausta. Osavuosisikatsauksessa koronakorvausten taso on määritelty asetusluonnoksen tasolle. Vantaan lentokentällä on tammi-kesäkuun 2022 ajan järjestetty pandemiavastaanottotoimintaa, jonka kulut 2,7 milj. euroa valtio korvaa täysimääräisenä. Yleishallinnon ennusteessa näkyy työterveysyhtiön myyntivoitto 14,3 milj. euroa. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla toimintatuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 3,5 milj. eurolla koulutuksellisen tasa-arvon erityisavustuksen ja useiden hankeavustusten vuoksi. Toimintakulut ylittävät talousarvion ennusteen mukaan noin 61,0 milj. eurolla. Koronaepidemia on aiheuttanut noin 28,2 milj. menot sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon omien menojen arvioidaan ylittävän noin 28,9 milj. eurolla. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 3 milj. eurolla, koska pitkäaikaistyöttömyys on edelleen korkealla tasolla. Kaupunkiympäristön toimialalla katujen kunnossapidon ja kiinteistönhoidon kustannusten arvioidaan ylittävän talousarvion 5–6 milj. eurolla. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 18,2 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 39,0 milj. eurolla erityisesti yhteisöveroennusteen positiivisen kehityksen seurauksena. Yhteisöveron kehitys vuonna 2022 on ollut erittäin hyvä ja Verohallinto on nostanut kuluvaan vuoden maksuunpantavia ennakkoveroja arvioita. Valtionosuustuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 4,7 milj. euroa.

Korkokulujen ennakoidaan alittavan talousarvion noin 0,3 milj. eurolla. Kaupungin lainasalkun suojausaste on erittäin korkea, joten markkinakorkojen nousu näkyy kaupungin korkokustannuksissa viiveellä.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 71,0 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 111,5 milj. euroa.

Vuoden 2022 toisessa osavuosisikatsauksessa vuosikatteeksi ennustetaan 114,3 milj. euroa, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 25,8 milj. eurolla. Tulosennuste päätty elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin 2,8 milj. euron ylijäämään (talousarvio -23,0 milj. euroa). Talousarviota parempi tulosennuste johtuu erityisesti positiivisista verotuloennusteista.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen investointiosan tuloja on toteutunut 7,8 milj. euroa, investointiosan menoja -71,5 milj. euroa ja investointiosan netto on -63,7 milj. euroa.

Rakentamisen investointimäärärahojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 11,7 milj. eurolla. Alitus johtuu useiden hankealoitusten lykkääntymisestä, mikä johtuu mm. henkilöstöresurssipulasta sekä ongelmista materiaalisaatavuudessa. Julkisen käyttöomaisuuden arvioidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. eurolla käynnissä olevien useiden liikennealuehankkeiden vuoksi.

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2022 toteutuvan 149,2 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 7,8 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 8,1 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan 141,1 milj. euroa (talousarvio -150,1 milj. euroa).

Rahoitus

Vuoden 2022 nettolainanoton arvioidaan olevan negatiivinen vähintään 21,7 milj. euroa eli lainakanta pienenee. Tämä on 85 milj. euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa (+63,3 milj. euroa). Kaupunki lyhentää kuluvana vuonna pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti noin 71,7 milj. euroa. Uuden lainanoton lopullinen määrä tarkennetaan vuoden loppuun mennessä, kun rahoitukselle on muodostunut tarkempi kuva kuluvan vuoden talousarvion toteumasta ja kaupungin likviditeettitilanteesta. Kaupunki ei ole toistaiseksi nostanut uutta pitkäaikaista lainaa.

Kuluvan vuoden likviditeettitilanne on ollut toistaiseksi ennustettua parempi johtuen mm. hyvästä verotulokehityksestä. Negatiivinen korkoympäristö muuttui rajusti positiiviselle puolelle EKP:n nostettua ohjauskorkoaan heinäkuussa ja syyskuussa. Kassanhallinnan strategisena tavoitteena on edelleen riittävän likviditeetin turvaaminen konsernitasolla kaikissa tilanteissa.

Kaupunginhallitus 10.10.2022 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi vuoden 2022 toinen osavuositarkastus, ja
- b) esittää vuoden 2022 toinen osavuositarkastus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Liite 1: Vantaan kaupungin toinen osavuositarkastus 2022
- Liite 2: Suurimpien tytäryhtiöiden osavuositarkastukset 2/2022
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi 2/2022

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254

talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)